

สรุปสาระสำคัญพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน

๑. หลักการและเหตุผล

การเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินภายใต้กรอบอาเซียนเป็นไปตาม “ความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน” (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) ซึ่งจัดทำขึ้นเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๘ เพื่อกำหนดกฎกติกาการประกอบธุรกิจบริการ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้าบริการ และมีหลักการการเปิดเสรีอย่างค่อยเป็นค่อยไป แบบก้าวหน้า (Progressive Liberalization)

ที่ผ่านมา อาเซียนได้เจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินและบรรลุข้อผูกพันเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินมาแล้ว ๗ รอบ ตั้งแต่ช่วงปี ๒๕๓๘ – ๒๕๕๙ สำหรับการเจรจาในรอบที่ ๘ นี้ อาเซียนได้เริ่มกระบวนการเจรจามาตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ จนได้ข้อยุติในปี ๒๕๖๑

สำหรับประเทศไทย พิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ (พิธีสารฯ) ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน ได้รับการเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๑ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียนได้ร่วมลงนามในพิธีสารฯ ครบทั้ง ๑๐ ประเทศแล้ว เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๒ โดยแต่ละประเทศสมาชิกอยู่ระหว่างการดำเนินการกระบวนการเพื่อให้สัตยาบันพิธีสารฯ

ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ มีมติให้นำเสนอพิธีสารฯ ต่อที่ประชุมรัฐสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ได้มอบหมายให้กระทรวงการต่างประเทศจัดทำสัตยาบันสารและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีผลผูกพันต่อไป

ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกอาเซียนที่ให้สัตยาบันพิธีสารฯ เรียบร้อยแล้ว คือ สาธารณรัฐสิงคโปร์ สหพันธรัฐมาเลเซีย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

๒. สาระสำคัญ

พิธีสารฯ ประกอบด้วย ๒ ส่วน ได้แก่ ข้อบทของพิธีสารฯ (Texts) และตารางข้อผูกพันการเปิดเสรี (Schedule of Specific Commitments: SOC) (ตารางข้อผูกพันฯ) ของประเทศสมาชิก

๒.๑ ข้อบทของพิธีสารฯ กล่าวถึงความเป็นมา เป้าหมาย และการดำเนินการเพื่อให้พิธีสารฯ มีผลใช้บังคับ โดยมีสาระสำคัญเพื่อขยายความร่วมมือด้านการค้าบริการด้านการเงินระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน โดยลดหรือยกเลิกข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าบริการด้านการเงินภายใต้กรอบอาเซียนให้มากกว่ากรอบขององค์การการค้าโลก และประเทศสมาชิกจะให้สิทธิประโยชน์ตามตารางข้อผูกพันแก่ประเทศสมาชิกอื่นตามหลักการให้การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favored Nation Treatment: MFN) และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) รวมถึงการดำเนินการภายใต้กรอบการรวมตัวภาคธนาคารของอาเซียน (ASEAN Banking Integration Framework: ABIF) ที่ระบุให้ประเทศสมาชิกตั้งแต่สองประเทศหรือมากกว่านั้นอาจดำเนินการเจรจาและตกลงเปิดเสรีสาขาการธนาคารของประเทศตน โดยแต่ละประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมการเจรจาอาจสรุปผลการเจรจา ณ เวลาใดก็ได้

ทั้งนี้ พิธีสารฯ และตารางข้อผูกพันฯ ในส่วนที่ไม่ใช่ข้อผูกพันจากการดำเนินการภายใต้ ABIF จะมีผลบังคับใช้ใน ๑๘๐ วัน ภายหลังจากวันที่ลงนาม และให้ข้อผูกพันอื่นเกิดจากการดำเนินการภายใต้ ABIF จะมีผลบังคับใช้ใน ๑๘๐ วันหลังจากวันที่ได้มีหนังสือแจ้งข้อผูกพันดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรต่อที่ประชุม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องดำเนินการกระบวนการภายในเพื่อให้สัตยาบัน (Ratification) หรือยอมรับ (Acceptance) พิธีสารดังกล่าว และส่งมอบสัตยาบันสารหรือสารแสดงการยอมรับให้เลขาธิการอาเซียนเก็บรักษา เพื่อให้พันธกรณีที่ระบุในร่างพิธีสารฯ รวมทั้งตารางข้อผูกพันฯ มีผลผูกพันต่อไป

๒.๒ ตารางข้อผูกพันฯ สรุปรวมข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน (ข้อผูกพันฯ) รอบที่ ๑ – ๘ โดยข้อผูกพันฯ รอบที่ ๘ ของไทยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

(๑) ในสาขาหลักทรัพย์ สาขาย่อยบริการจัดการลงทุน (Asset Management) อนุญาตให้มีสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติในบริษัทจัดการลงทุน (Asset Management Company) ได้ถึงร้อยละ ๑๐๐ ของทุนที่ชำระแล้ว^๑ โดยเป็นการปรับปรุงข้อผูกพันในสาขาหลักทรัพย์ เพื่อยกระดับข้อผูกพันให้เทียบเท่ากฎหมายและแนวปฏิบัติที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน จึงไม่มีความจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายในด้านหลักทรัพย์แต่อย่างใด

(๒) การเจรจาทวิภาคีเพื่อจัดตั้ง Qualified ASEAN Banks ระหว่างประเทศไทยและมาเลเซีย ซึ่งเปิดโอกาสให้ธนาคารพาณิชย์ของทั้งสองประเทศเข้าสู่ตลาดระหว่างกันได้บนหลักการต่างตอบแทน และให้มีความยืดหยุ่นในการประกอบธุรกิจมากยิ่งขึ้น

ในการจัดทำข้อผูกพันฯ ของประเทศไทย มีการกำหนดท่าทีการเจรจา รวมถึงการจัดทำข้อเรียกร้อง (Requests) และร่างข้อเสนอ (Offers) โดยผ่านการพิจารณาของคณะทำงานพิจารณาการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน (คปง.) ซึ่งมีผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นประธาน และมีผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ประกอบด้วยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลบริการด้านการเงิน ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ผู้แทนจากภาคเอกชน ได้แก่ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย สมาคมประกันชีวิตไทย สมาคมประกันวินาศภัยไทย สภาธุรกิจตลาดทุนไทย และสมาคมธุรกิจเช่าซื้อไทย รวมถึงผู้แทนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ข้อผูกพันฯ ของไทยเป็นการเปิดเสรีภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำกับดูแลบริการด้านการเงินระบุไว้ ประเทศไทยจึงมิได้จำเป็นต้องดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อรองรับการเปิดเสรีดังกล่าวแต่อย่างใด โดยข้อผูกพันฯ เป็นการยืนยันว่า ระดับการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินของไทยจะไม่ลดลงต่ำกว่าระดับที่ผูกพันไว้แล้ว

^๑ การปรับปรุงตารางข้อผูกพันฯ ดังกล่าวเป็นการปรับปรุงให้สอดคล้องกับเงื่อนไขตามนัยข้อ ๑๖ (๕) ของกฎกระทรวงว่าด้วยการอนุญาตการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่กำหนดให้บริษัทที่จัดตั้งขึ้นเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจหลักทรัพย์แบบ ค (สามารถประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ ประเภทจัดการกองทุนรวม กองทุนส่วนบุคคล การเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ที่เป็นหน่วยลงทุน การค้าหลักทรัพย์ที่เป็นหน่วยลงทุน การจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ที่เป็นหน่วยลงทุน การเป็นที่ปรึกษาการลงทุน และการจัดการเงินร่วมลงทุน) ที่ได้รับใบอนุญาตก่อนวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๕ ต้องดำรงสัดส่วนหุ้นโดยมีสถาบันการเงินที่จัดตั้งภายใต้กฎหมายไทยถือหุ้นอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดจนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ ดังนั้น เงื่อนไขในการดำรงสัดส่วนหุ้นของบริษัทหลักทรัพย์จัดการสินทรัพย์ตามที่ระบุในตารางข้อผูกพันของประเทศไทยซึ่งเขียนขึ้นโดยมีเงื่อนไขตามนัยข้อ ๑๖ (๕) ของกฎกระทรวงดังกล่าวเป็นพื้นฐาน จึงสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ เช่นกัน จึงกล่าวได้ว่า ร่างข้อเสนอของประเทศไทยเป็นการปรับปรุงตารางข้อผูกพันให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

พิธีสารฯ และตารางข้อมูลฯ ภายใต้ AFAS เป็นการดำเนินการตามแผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่กำหนดให้สมาชิกเศรษฐกิจอาเซียนต้องเปิดเสรีสำหรับสาขาบริการด้านการเงินอย่างก้าวหน้า โดยจะเป็นส่วนสำคัญของการส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในเชิงลึกและกว้างขวางมากขึ้นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งช่วยให้เกิดการลดข้อจำกัดต่อผู้ให้บริการของอาเซียนในการให้บริการและเข้ามาจัดตั้งกิจการในประเทศสมาชิกอื่น อันจะเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนไทยสามารถขยายการค้าการลงทุนในสาขาบริการด้านการเงินออกไปยังประเทศอาเซียนอื่นได้สะดวกยิ่งขึ้น

๓.๑ ประโยชน์จากการปรับปรุงตารางข้อมูลฯ ในสาขาหลักทรัพย์ สาขาย่อยบริการจัดการลงทุน (Asset Management)

(๑) เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดการลงทุนของไทยสามารถเรียนรู้จากความสำเร็จและนวัตกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ ๆ จากผู้ประกอบธุรกิจต่างชาติ ในขณะเดียวกันจะเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการแข่งขัน ผลักดันให้ผู้ประกอบการธุรกิจจัดการลงทุนรายเดิมของไทยที่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาประสิทธิภาพทางธุรกิจ ต้องเร่งปรับตัวยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการให้สามารถแข่งขันได้

(๒) เพิ่มทางเลือกให้แก่นักลงทุนของไทยให้หลากหลายมากขึ้น ทั้งที่เป็นนักลงทุนรายย่อยและนักลงทุนสถาบัน เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนรวม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพต่าง ๆ เป็นต้น ทำให้นักลงทุนสามารถเลือกลงทุนในผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายตามความเสี่ยงที่ได้ (Risk Appetite) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันกลุ่มนักลงทุนไทยเริ่มหันมาให้ความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการลงทุนรองรับการเกษียณและสังคมสูงวัย

๓.๒ ประโยชน์จากการเจรจาวิภาคีเพื่อจัดตั้ง Qualified ASEAN Banks ระหว่างประเทศไทยและมาเลเซีย

(๑) เพิ่มโอกาสให้กับธนาคารพาณิชย์จากทั้งสองประเทศได้ขยายธุรกิจในระดับภูมิภาค ซึ่งการรวมตัวภาคการเงินนี้จะช่วยสนับสนุนและขับเคลื่อนการค้าและการลงทุนภายในภูมิภาคอาเซียนให้เติบโตมากยิ่งขึ้นด้วย

(๒) เพิ่มการแข่งขันในระบบธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งยังมีสัดส่วนสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศต่อสินทรัพย์ของระบบธนาคารพาณิชย์อยู่ที่ประมาณร้อยละ ๒๖.๖ (ณ สิ้นปี ๒๕๖๑) โดยธนาคารพาณิชย์มาเลเซียที่เข้ามาในไทยต้องมีทุนสูง ขนาดใหญ่ ฐานะมั่นคง และสามารถแข่งขันในระบบได้โดยไม่กระทบต่อเสถียรภาพของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยโดยรวม

(๓) เพิ่มโอกาสและความยืดหยุ่นให้ธนาคารพาณิชย์ไทยที่ทำธุรกิจในมาเลเซียอยู่แล้วได้รับเงื่อนไขการดำเนินธุรกิจที่ดีขึ้นในเรื่องจำนวนสาขา การจ้างพนักงานต่างชาติ ประกอบกับได้สิทธิเข้าระบบการชำระเงินของมาเลเซียในราคาที่ลดลงเมื่อเทียบกับอัตราปกติที่ธนาคารพาณิชย์รายอื่นในมาเลเซียต้องจ่าย

(๔) ธนาคารพาณิชย์ไทยรายอื่นที่สนใจทำธุรกิจในมาเลเซียในอนาคตจะสามารถเข้าไปจัดตั้งในมาเลเซียได้ด้วยทุนจดทะเบียนที่ไม่สูงและได้รับสิทธิประโยชน์ในการประกอบธุรกิจจากความตกลง

๓.๓ ประโยชน์เพิ่มเติมจากพิธีสารฯ และตารางข้อผูกพันฯ ฉบับที่ ๘ ภายใต้ AFAS

ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์จากการเปิดเสรีเพิ่มเติมจากพิธีสารฯ และตารางข้อผูกพันฯ ทั้งในสาขาประกันภัย สาขานาการ และสาขาหลักทรัพย์ อาทิ

- การได้รับประโยชน์จากราชอาณาจักรกัมพูชาที่เปิดให้ผู้ให้คำปรึกษาด้านการลงทุนและให้บริการจัดการกองทุนให้บริการข้ามพรมแดนหรือจัดตั้งธุรกิจให้บริการดังกล่าวในเขตแดนกัมพูชาได้ ซึ่งนับเป็นโอกาสของผู้ประกอบการของไทย
- การได้รับประโยชน์จากสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาที่เปิดให้ธนาคารต่างชาติเปิดสาขาในเมียนมาได้ ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ธนาคารไทยที่มีสำนักงานอยู่ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาสามารถดำเนินกิจการในรูปแบบสาขาได้

สำนักนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง